

Inledning

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen (ÖP) introducerades med plan- och bygglagen (PBL) år 1987 och ersatte flera äldre översiktliga planformer (t.ex. generalplan, kommunplan eller markdispositionsplan). Översiktsplanen är, till skillnad från detaljplan och områdesbestämmelser, inte juridiskt bindande. Hur planerna tas fram planprocessen regleras av PBL.

För en begränsad del av kommunen kan en fördjupad översiktsplan (FÖP) upprättas. Flera angränsande kommuner kan, om de finner det nödvändigt, gemensamt utarbeta en regional översiktsplan eller regionalplan.

Under åren direkt efter 1987 antog samtliga svenska kommuner översiktsplaner. Enligt PBL:s intentioner ska översiktsplanen aktualiseras under varje mandatperiod. Avsikten med detta är att diskussionen om kommunens utveckling alltid ska vara levande och att översiktsplanen alltid ska vara aktuell. Emellertid har många kommuner tolkat PBL så att det räcker med ett enkelt beslut om återaktualisering av befintlig översiktsplan, utan att planen i sig har förändrats. Detta förfarande har kritiserats av Boverket eftersom det kringgår PBL:s ursprungliga intentioner. (Wikipedia)

Jämförelse mellan ÖP2030 och ÖP2006

Den gällande planen för Solna stad sträcker sig från 2006 till 2025 och heter ÖP2006 efter det år den fastställdes. ÖP2006 är ett gediget, fylligt och genomarbetat dokument. Man skriver att den i huvudsak fortfarande är aktuell och även fortsättningsvis kan utgöra stöd för planläggning och tillståndsgivning. Men istället för att revidera och aktualisera relevanta delar har man beslutat att ta fram en ny översiktsplan: ÖP2030. Denna gång namngiven efter horisontåret.

Det förslag som nu är på remiss är ett mycket tunnare och mindre genomarbetat än det den skall ersätta. Det är mycket olyckligt, och svårt att förstå varför. I ÖP2006 finns som bilagor 4 större kartor med olika innehåll. I ÖP2030 har man försökt klämma in allt på en mindre karta med resultat att den är mycket svårsläslig. I ÖP2006 finns dessutom i textdelen inte mindre än 44 kartor som illustrerar allt från kväveoxidhalter till kulturmiljöer. I ÖP2030 tror man sig klara med 9. Sidantalet har minskat med en tredjedel.

Varför inte behålla ÖP2006 och revidera och komplettera med det som tillkommit eller förändrats. T ex Arenastaden, Hagastaden och nya T-banan.

ÖP2030 vs ÖP2006 ur Bergshamraperspektiv

Jag vill här granska förslaget med Bergshamra i fokus. Jag kollat vad som skiljer sig mellan ÖP2006 och ÖP2030. Vad har man ändrat?

Den största och för oss Bergshamrabor allvarligaste förändringen är att överdäckning av Bergshamravägen från OK till ICA ej längre finns med i kommunens planer. Man nämner bara en partiell överdäckning öster om if-huset med hänvisning till Bergshamrastrategin.

I Fördjupad översiktsplan för Nationalstadsparken, Solnadelen (FÖPo8) är överdäckning av Bergshamravägen mellan ICA och OK och en upplyftning längs Brunnsvikens norra ände viktiga åtgärder. De har många positiva effekter för miljön och överdäckningen ger möjlighet att bygga, vilket annars är mycket begränsat enligt lagen för Nationalstadsparken. "En exploatering i samband med en överdäckning eller tunnelförläggning bedöms enbart få positiva effekter på omgivningen."

I FÖPo8 betecknas Sörentorp som "Kulturmiljö med kompletteringsmöjligheter". Där har förutsättningarna ändrats genom att Polisskolan helt kommer att lämna området 2017. I en

översiktsplan bör man redovisa idéer för vad som ska ske i ett så pass stort område. Där finns möjligheter att bygga ett nytt bostadsområde, Solnas Silverdal, men anpassat till de restriktioner som läget inom Nationalstadsparken medför.

En annan ändring i ÖP2030 är att många kulturmiljöer plockats bort:

Ulriksdals och Bergshamras koloniområden finns med i ÖP2006 som "sammanhängande kulturhistoriskt värdefulla miljöer" – både i text och på karta. I det nya förslaget är de inte med. Mellanjärva och Tivoli udde har försvunnit, men man tycker kanske att det räcker att de ligger inom "Riksintresse för kulturmiljövård" tillsammans med slottsparkerna i Haga och Ulriksdal.

Vid samrådsmötet i Bergshamraskolan den 18 augusti fanns planscher uppställda där dessa områden var skrafferade, men inte listade. Vid fråga om de hade kompletterat kartan, sa man att det var tvärtom - denna var äldre. Det är den utan markering i den tryckta versionen, som gäller. Man ville inte dubbelmarkera; det räckte att dessa områden låg inom gränsen för Riksintresse kulturmiljövård. Men den östra delen av Bergshamra koloniområde, som är ursprunglig och bör vara mer skyddsvärd, ligger utanför denna gräns och har nu hamnat inom område Framtida blandad stadsbebyggelse. Se bil 1!

Hela området B2 Södra Bergshamra (bebyggelseområde med kompletteringsmöjligheter) i FÖP09 har expanderat på bekostnad av område KN3 Tivolihalvön, Bergshamra by m. m. (bevarandeområde med kultur- och naturvärden).

Då det gäller kulturmiljöer bör vattentornet och Bergshamra C tillkomma. Vattentornet är Bergshamras märkesbyggnad, ett stiligt landmärke som ses från stora delar av Stockholm och Bergshamra centrum är ett ambitiöst 60-talscentrum av den kände arkitekten Georg Varhelyi.

Nummer 39 Ekensberg kan man däremot plocka bort från listan. Originalhuset revs på 80-talet och ersattes av en pastisch utan större kulturhistoriskt värde.

Några formella anmärkningar och förslag

- Bullerkartan är från 2008 och inaktuell. Det är inte längre så tyst vid Råstasjön. Arenastaden och Friends arena har tillkommit. Nya mätningar bör göras och ÖP2030 förses med aktuella karta.
- I ÖP2006 finns två kartor på luftföroreningar; kvävedioxid från 2006 och PM10 (partikelhalter) från 2002. Nya mätningar bör genomföras och redovisas.
- Jakobsdal är felplacerad (redan 2006 och även i FÖP Ekoparken).

FÖP2008 Nationalstadsparken skall ligga som grund för ÖP2030

På s. 7 i Inledningen till samrådsversionen av ÖP2030 står:

De fastställda fördjupade översiktsplanerna ska, enligt direktiven för översynen av översiktsplanen, fortsätta att gälla och ligga som grund för den nya översiktsplanen. De fördjupade översiktsplanerna är därmed aktualitetsförklarade.

Jag har därför gått till den fördjupade översiktsplanen för Solnadelen av Nationalstadsparken, som antogs av kommunfullmäktige 27 oktober 2008. Stadsdelen Bergshamra ligger i sin helhet inom Nationalstadsparken. Därför bör FÖP2008 respekteras och arbetas in i den nya översiktsplanen där den berör områden inom Nationalstadsparken.

Och i den fördjupade översiktsplanen om Nationalstadsparken står mycket om överdäckning och andra positiva åtgärder för Bergshamra.

Vi i Bergshamra kan alltså bortse från ÖP2030!?

Bergshamramyter och fakta

I avsnittet om Bergshamra finns flera felaktigheter. Först upprepas myten om stadsdelens åldrande befolkning och att inget byggts:

Sedan 1990-talet har nya tillkommande bostadsprojekt stannat i planeringsstadiet. Det har medfört att befolkningen i Bergshamra endast har ökat långsamt under 2000-talet och idag bor cirka 8 400 personer i stadsdelen. Befolkningen har blivit allt äldre och de yngre blir allt färre; en utveckling som går emot det övriga Solna.

I Kungshamra har byggts över 500 bostäder för inte så länge sen. I ÖP2030 bortser man från Kungshamra då det gäller bostadsprojekt och befolkningens ålderssammansättning, men räknar med Kungshamra då man vill visa att bostadsrätterna inte är så dominerande. Här är fakta:

Befolkningens åldersfördelning i Sverige, Solna och Bergshamra

Ålder	Riket	Solna	Bha 2011	Bha 2011	Bha 2021	Bha 2021
0-19	22 %	18 %	14,9 %	1216	18,5 %	1827
20-64	58 %	66 %	67,9 %	5533	65,8 %	6498
65-	20 %	16 %	17,2 %	1402	15,7 %	1556
				8151		9882

Barn i förskole- och skolålder i Bergshamra

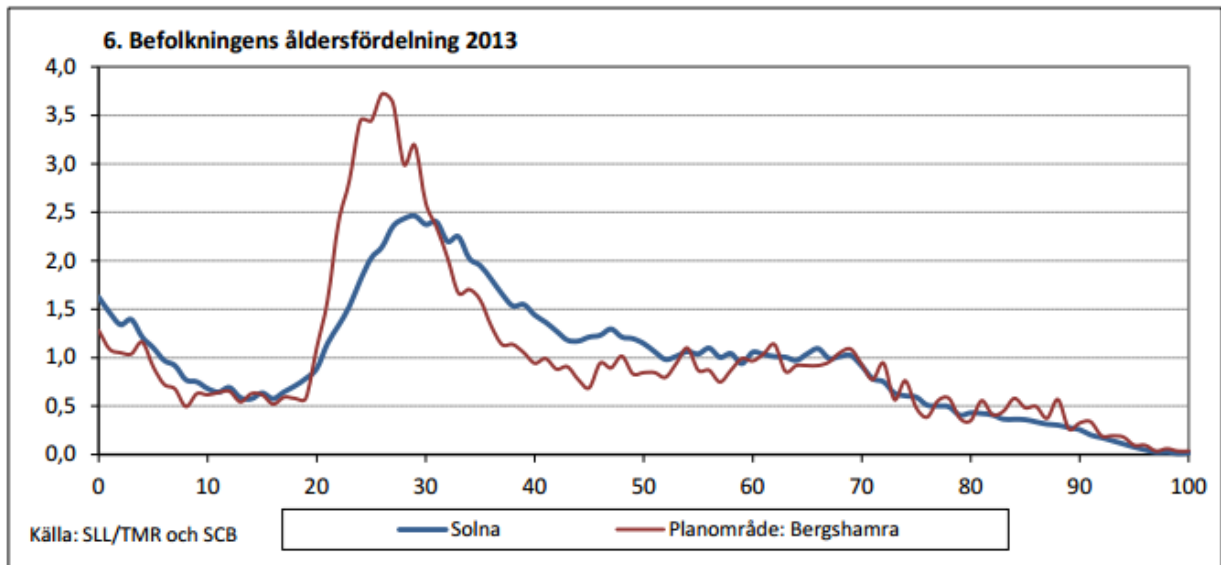
Ålder				Bha 2011		Bha 2021
0-6 Förskola				543		874
7-15 Skola				470		679

Fördelning bostadsrätter, hyresrätter och övrigt kategoriboende i Bergshamra

Boendeform		Antal lgh	%	Antal lgh	%
Bostadsrätter 21 föreningar	2475	2475	82 %	2475	55 %
Hyresrätter	Signalisten 302 Sfären 232	534	18 %	534	12 %
		3009	100 %		
SSSB Student	1370	1370		1370	30 %
VOB	Berga 96 Tryggheten 31	127		127	3 %
				4525	100 %

Bergshamra har ingen gammal befolkning. Andelen i yrkesverksam ålder i Bergshamra är större än i Solna. Men i Bha finns en stor puckel vid 20-30 år, medan det är ett underskott vid 30-65. Då det är dags att bilda familj och skaffa barn tvingas man från Bha pga att det är brist på större lägenheter. Det är barnunderskottet som är ett problem.

Sammanfattning

En översiktsplan med planeringshorisont på 25 år bör vara visionär. Den bör redovisa en önskvärd utveckling – en målsättning där man kanske inte alltid når fram. Men då är det ändå lättare att röra sig i rätt riktning.

Något jag saknar i förslaget till ÖP2030 (både Bergshamra och hela Solna):

Solna har en dålig cykelmiljö, som den senaste tiden försämrats ytterligare genom att andra trafikslag prioriterats. Och i ÖP2030 ser man inga större ambitioner till förbättringar. Man ämnar bara lappa och laga det befintliga nätet. Inga visioner om nyanlagda cykelstråk med den standard länsstyrelsen föreslår i sin regionala cykelplan. Lär av länet och grannkommunerna! Här krävs en rejäl uppräckning.

Bland många och ibland detaljerade förslag till utveckling av den spårbundna trafiken saknar jag två, nämligen en södra uppgång vid Ulriksdal station och en hållplats på Roslagsbanan i Stocksundstorp/Sfären.

Hållbarhetsbedömning

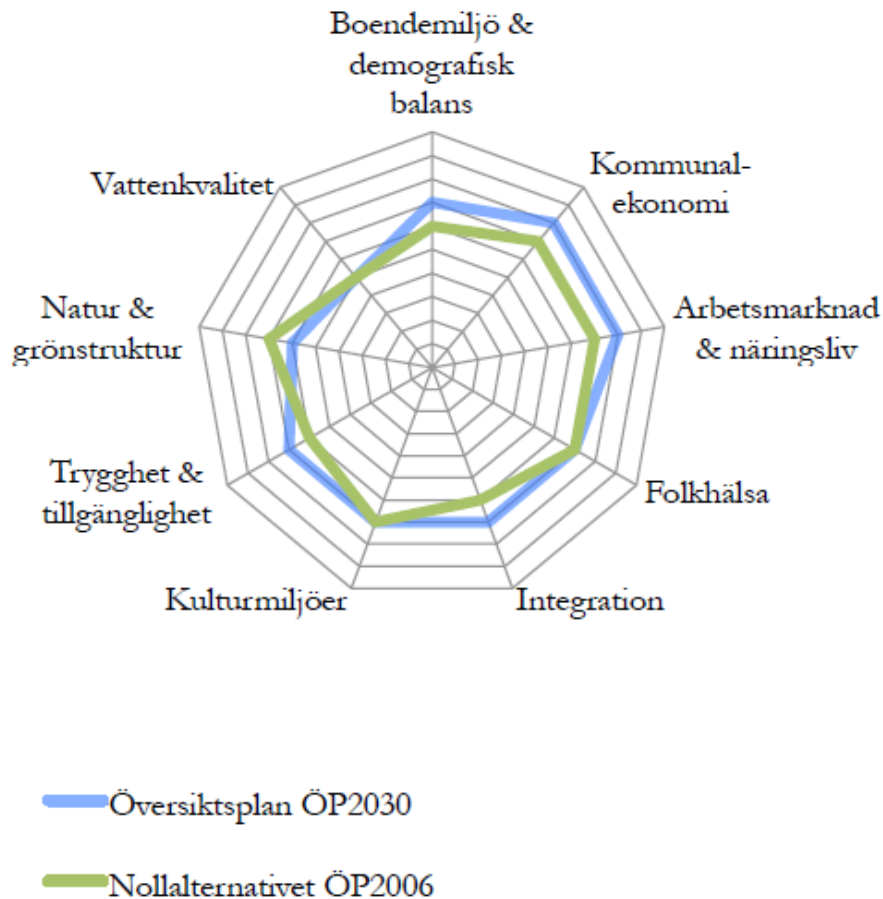
Som en bilaga i slutet av förslaget finns en hållbarhetsbedömning där man gjort en jämförelse med ÖP2006 baserad på nio kriterier:

- Boendemiljö & demografisk balans
- Kommunalekonomi
- Arbetsmarknad & näringsliv
- Folkhälsa
- Integration
- Kulturmiljöer
- Trygghet & tillgänglighet
- Natur & grönstruktur
- Vattenkvalitet

Resultatet är redovisat i en så kallad värderos:

Värderos - Jämförelse översiktsplan 2030 och översiktsplan 2006.

Värderosen visar att det nya förslaget klarar sig bra, framför allt inom "hårda" områden såsom kommunalekonomi och näringsliv.

Men inom "mjuka" områden såsom natur, kultur och hälsa innebär det nya förslaget sammantaget en försämring. Det visar vad Solna stad prioriterar. Och det slår extra hårt i Bergshamra som ligger inom Nationalstadsparken, som skapades just för att försvara natur- och kulturvärden.

Slutligen

FÖP2008, den fördjupade översiktsplanen för Solnadelen av Nationalstadsparken måste, precis som det står i inledningen, respekteras och arbetas in i den nya översiktsplanen.

För Bergshamra, som ligger i sin helhet inom Nationalstadsparken, är det två områden där ÖP2030 skiljer sig från FÖP09 som är speciellt viktiga:

- Överdäckning av Bergshamravägen från ICA till OK.
- Skydd av kulturmiljöer.

Ceterum censeo Bergshamra esse defendam

Björn Bränngård, ordf Bergshamrapartiet